

การคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรดีเด่น ระดับประเทศ

ประจำปี 2562

สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม

สาขา ไร่นาสวนผสม

นางรอเฟียะ เบ็ญหมื่น

นางรอเฟียะ เบ็ญหมื่น

หมู่ที่ 10 ตำบลควนสตอ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

ประวัติเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม

จังหวัดสตูล

นางรอเฟียะ เบ็ญหมื่น

ประวัติส่วนตัว

นางรอเฟียะ เบ็ญหมื่น เกิดวันที่ 15 เมษายน 2502 เกิด ณ ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ปัจจุบันอายุ 59 ปี เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาอิสลาม เป็นบุตรคนที่ 7 จากพี่น้องรวม 16 คน (ชาย 7 คน หญิง 9 คน) ของนายอาบูบาคาด กุเล็ม และนางหย่า นุ่งอาหลี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 46 หมู่ที่ 10 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 089-4649402

การศึกษา

จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านควนสตอ ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล แล้วเรียนต่อโรงเรียนยุวมุสลิมวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนสอนศาสนา จนกระทั่งอายุ 16 ปี พ.ศ.2518 จึงได้ลาออกจากโรงเรียน เนื่องจากมารดาเสียชีวิต

สถานภาพทางครอบครัว

ได้อาศัยอยู่กับยายตั้งแต่เกิด จนอายุ 12 ปี ยายเสียชีวิต และได้ย้ายไปอยู่กับมารดา จนอายุ 16 ปี มารดาได้เสียชีวิต จึงย้ายไปอยู่กับบิดา จนกระทั่งอายุ 17 ปี ได้แต่งงานกับนายหมาตราโหด เบ็ญหมื่น (ปัจจุบันอายุ 63 ปี) เป็นชาวตำบลควนสตออำเภอควนโดน จังหวัดสตูล มีบุตรด้วยกันจำนวน 4 คน คือ

1.นางสุวาริ นุ่งอาหลี อายุ 41 ปี จบการศึกษาเอกมาลาญ ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประกอบอาชีพ อาจารย์โรงเรียนดารุ้ลมาอาเรฟ สถานะแต่งงานแล้ว มีบุตรจำนวน 2 คน เพศหญิง 2 คน อายุ 16 และ 14 ปี

2.นายจिरศักดิ์ เบ็ญหมื่น อายุ 39 ปี จบ ปวส.สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคนิคสตูล ประกอบอาชีพ นายช่างบริษัทเซาเทอร์นฮอนด้า สถานะแต่งงานแล้ว มีบุตรจำนวน 2 คน เพศชาย 2 คน อายุ 11 และ 7 ปี

3.นายเอกสิทธิ์ เบ็ญหมื่น อายุ 36 ปี จบมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป สถานะแต่งงานแล้ว มีบุตรจำนวน 2 คน เพศหญิง 2 คน อายุ 14 และ 10 ปี

4.นายปีซอล เบ็ญหมื่น อายุ 27 ปี จบปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบอาชีพ พนักงานขับรถส่งของ ทำงานจังหวัดกรุงเทพมหานคร สถานะโสด

โดยมีสามี และบุตรชาย คนที่ 2 และ 3 คือ นายจिरศักดิ์ และนายเอกสิทธิ์ ช่วยทำการเกษตร เช่น ตัดหญ้า เก็บผลผลิต ให้แก่นางรอเฟียะ เบ็ญหมื่น

ภาพนางร่อเฟียะ และนายหมาตราโหด เบ็ญหมิน (สามี)

คติประจำใจ

“เรียนรู้จากการทำจริง”

1.ความคิดริเริ่มและความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการสร้างผลงาน

1.1 จุดเริ่มต้นของการเป็นเกษตรกร

อาชีพเดิมของยายซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูตั้งแต่จำความได้ คืออาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา และทำนา โดยยายมีสวนยางพารา จำนวน 3 ไร่ และนาข้าว จำนวน 10 ไร่ ทำให้นางร่อเฟียะ เบ็ญหมิน เกิดความผูกพันกับอาชีพเกษตรกรรมมาตั้งแต่เกิด จุดเริ่มต้นของการทำการเกษตร เริ่มตอนอายุย่างเข้า 7 ขวบ รับจ้างเก็บน้ำยางทุกเช้าในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ โดยได้รับค่าจ้างวันละ 1 บาท ส่วนในช่วงที่มีการทำนา จะรับจ้างเก็บข้าว โดยได้รับค่าจ้างวันละ 1 บาท

จนอายุ 12 ปี ยายได้เสียชีวิต จึงย้ายไปอยู่กับมารดา โดยช่วงเช้าช่วยมารดาดูแลน้อง ทำกับข้าว ซึ่งได้รับค่าจ้างวันละ 2 บาท ส่วนช่วงบ่ายไปโรงเรียนศาสนา จนกระทั่ง 5 โมงเย็น ก็กลับมาดูแลน้อง

อายุ 16 ปี มารดาเสียชีวิต จึงย้ายไปอยู่กับบิดาและแม่เลี้ยง และช่วยแม่เลี้ยงทำนา จำนวน 2 ไร่ เพื่อให้เกิดเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว และจากนั้นจึงได้เจอกับนายหมาตราโหด เบ็ญหมิน (สามี)

แต่งงานกับนายหมาตราโหด เบ็ญหมิน เมื่ออายุ 17 ปี เป็นการเริ่มต้นของชีวิตคู่ โดยนายหมาตราโหดเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ได้รับการแบ่งที่ดินทำกินจากบิดามารดา จำนวน 10 ไร่ รวมกับที่ดินทำกินของนางร่อเฟียะ เบ็ญหมิน อีก 2 ไร่ รวมเป็น 12 ไร่ จากนั้นเมื่อบิดา มารดา ของนายหมาตราโหด เบ็ญหมิน เสียชีวิต ก็ได้รับมรดกรวมทั้งสิ้น 72 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินที่มีทั้งเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ รวมกับที่ดินนางร่อเฟียะ เบ็ญหมิน

อีก 2 ไร่ เป็น 74 ไร่ (ยางพารา 62 ไร่ นาข้าว 11 ไร่ และสวนไม้ผล 1 ไร่) มีการทำการเกษตรโดยการจ้าง และใช้แรงงานในครัวเรือน 2 คน คือ นางรพีเยะ และ นายหมาตราโหด เบ็ญหมื่น

เมื่อปี 2560 ได้แบ่งที่ดินทำกินในบุตรคนที่ 1-3 คือ นางสาวรี นุ่นอาหลี นายจිරศักดิ์ เบ็ญหมื่น และนายเอกสิทธิ์ เบ็ญหมื่น รวมจำนวน 54 ไร่ ยังคงเหลืออีก 22 ไร่ ใช้ในการทำเกษตรในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย

- พื้นที่ปลูกยางพารา จำนวน 4 ไร่ ตั้งอยู่ หมู่ 5 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล
- พื้นที่ทำนา จำนวน 6 ไร่ ตั้งอยู่ หมู่ 8 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล
- พื้นที่ทำไร่สวนผสม จำนวน 12 ไร่ ตั้งอยู่ หมู่ 10 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

1.2 การนำเทคโนโลยีมาใช้เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ในการทำการเกษตรจะต้องเจอกับปัญหามากมาย เช่น โรค แมลง หอยเชอร์รี่ ปลวก นก โดยบางปัญหา นางรพีเยะ เบ็ญหมื่น สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สำหรับปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ก็จะเข้าปรึกษาผู้รู้ และสำนักงานเกษตรอำเภอ ตลอดจนการใช้สื่อออนไลน์ โดยการค้นหาวิธีต่างๆ บนยูทูป ซึ่งเมื่อได้วิธีการมาแล้วก็จะลองหลายๆ วิธี เพื่อได้วิธีแก้ไขที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองมากที่สุด

- การนำปุ๋ยอินทรีย์ชนิดน้ำ และแห้ง มาใช้โดยใช้วัสดุในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น หอยเชอร์รี่จากนาข้าว เศษผัก/ผลไม้ ปลา นำมาผลิตเป็นน้ำหมัก แล้วนำมาใช้ในพื้นที่เกษตรของตนเอง
- การเก็บความชื้นในดิน (การห่มดิน) โดยใช้ฟางข้าวซึ่งได้หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว มาทำการคลุมโคนพืช เพื่อกักเก็บความชื้นในดิน เมื่อย่อยสลายก็จะกลายเป็นปุ๋ยให้แก่พืชอีกด้วย
- การนำสารชีวภัณฑ์มาใช้ ได้มีการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาใช้เอง เพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา ในสวนไม้ผล และพืชผัก สมุนไพร
- ทำสารไล่หนอนและแมลง จากน้ำหมักสมุนไพร และดอกดาวเรือง
- กำจัดแมลงวันผลไม้ด้วย สารล่อแมลงวันผลไม้
- กำจัดผีเสื้อมวนหวาน ด้วยกรงล่อ โดยใช้สับปะรดเป็นตัวล่อ
- การตัดแต่งกิ่งและการห่อผล มีการตัดแต่งกิ่งไม้ผลเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และใช้โคระซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการห่อผลจำปาตะ

1.3 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและไร่สวนผสม

เกษตรกรทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่ทำการเกษตร 12 ไร่ ทำกิจกรรมผสมผสานรูปแบบไร่สวนผสม ประกอบด้วย ไม้ยืนต้น (ยางพารา) ไม้ผล ผัก สมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ นาข้าว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา และเลี้ยงผึ้ง โดยทำกิจกรรมทุกอย่างให้เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น เศษผัก ผลไม้ ก็นำมาทำน้ำหมักและนำกลับมาใช้เป็นปุ๋ยในกิจกรรมปลูกผัก สมุนไพร และไม้ผล ซึ่งกิจกรรมที่ทำจะเน้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน เป็นการลดรายจ่าย และมีการแจกจ่ายให้เพื่อนบ้าน หากเหลือก็ขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนอีกด้วย

1.4 มีการจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบฟาร์ม ที่มีข้าวอยู่ด้วย

❖ ใช้ระบบการปลูกพืช ข้าว + พืช + สัตว์ + ประมง

➢ ในพื้นที่นาข้าวจะปลูกข้าว (นาปี) ส่วนบนคันนาจะปลูกมะพร้าว และมะม่วง เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จจะไม่เผาตอซัง ปล่อยให้เป็นปุ๋ยในนาข้าว และนำฟางข้าวทั้งหมดมาใช้คลุม พืชผัก ไม้ผล ไม้ประดับ พืชสมุนไพร สำหรับหอยเชอร์รี่ที่มีในนาข้าว เศษผัก ผลไม้ ก็จะนำมาทำเป็นน้ำหมัก ใช้รดพืชผัก ไม้ผล ไม้ประดับ พืชสมุนไพร หลังเก็บเกี่ยวข้าว ปล่อยให้ลงไปกินข้าวเปลือกที่ตกหล่นในพื้นที่นา

➢ เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว มีการปลูกผักบุงในแปลงนา และสมุนไพร จะใช้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน และจำหน่าย เศษที่เหลือจะนำไปเลี้ยงปลาในบ่อ และบางส่วนนำไปเป็นอาหารเลี้ยงไก่ ส่วนน้ำในบ่อเลี้ยงปลานำมารดพืชผัก ไม้ผล ไม้ประดับ พืชสมุนไพร และมูลไก่ นำไปใส่เป็นปุ๋ยในพืชผัก ไม้ผล ไม้ประดับ พืชสมุนไพร เช่นกัน

➢ ผลผลิตข้าวที่ได้จะนำไปแปรรูปเบื้องต้น ด้วยเครื่องสีข้าวขนาดเล็กที่มีอยู่ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งนางรพีเยะ เบ็ญหมื่น เป็นประธานกลุ่ม นอกจากได้ข้าวขัดขาว ข้าวกล้อง แล้ว จะได้แกลบกับรำ ซึ่งจะนำแกลบเอาไปให้ไว้ในเล้าไก่ เมื่อไก่ถ่ายมูลลงมา ก็จะได้แกลบผสมมูลไก่ สามารถนำไปเป็นปุ๋ย และบรรจุกระสอบขายได้ ส่วนรำนำผสมอาหารเพื่อเลี้ยงไก่ได้

1.5 การแก้ปัญหาของเกษตรกรด้านพื้นที่ ด้านวิชาการเกษตร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

- ❖ ด้านการเกษตร ศึกษาจากผู้รู้ ทดลองค้นคว้าด้วยตนเอง และปรึกษาสำนักงานเกษตรอำเภอ
- ❖ ด้านเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อบริโภค แจกจ่ายเพื่อนบ้าน เหลือแล้วขาย อาทิเช่น
  - ข้าว จะจำหน่าย 2 ประเภท คือ การแปรรูปเป็นข้าวซ้อมมือ ข้าวกล้อง และมีคนมารับซื้อถึงบ้านเพื่อไปรับประทานและจำหน่ายในรูปแบบของเมล็ดพันธุ์
  - ไม้ผล (จำปาตะ ขนุน ลองกอง เงาะ กล้วย กระท้อน มังคุด ละมุด ทุเรียน ฯลฯ) นำไปจำหน่าย ณ จุดรับซื้อไม้ผลบ้านทุ่งพัฒนา และตลาดท้องถิ่น
  - พืชผัก ปลา และไก่พื้นเมือง บริโภคเองในครัวเรือนและจำหน่าย

1.6 แนวคิดในการทำงาน

“ทำในสิ่งที่ใจรัก แล้วจะประสบความสำเร็จ ทำโดยเน้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลิตเพื่อบริโภค แจกจ่าย เหลือแล้วขาย”

2. ผลงานและความสำเร็จของผลงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและความยั่งยืนในอาชีพ

2.1 ผลงาน

❖ สภาพทั่วไปของฟาร์ม

พื้นที่แปลงของนางรอเฟียะ เบ็ญหมื่น จำนวน 12 ไร่ อยู่หมู่ 10 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล เป็นพื้นที่ราบ แต่ในส่วนของนาข้าวเป็นพื้นที่น้ำไหลผ่าน หากฝนตกติดต่อกัน จะเกิดน้ำขังประมาณไม่เกิน 7 วัน น้ำก็สามารถระบายได้ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดี แหล่งน้ำนั้นจะใช้น้ำฝน และน้ำในสระที่ขุดไว้เป็นหลัก ซึ่งน้ำที่ใช้มีความเพียงพอแก่การทำเกษตร หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี พื้นที่ติดถนนซึ่งเป็นเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียได้

❖ กิจกรรมการผลิตอาหาร

➢ ปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา มีพื้นที่ปลูก จำนวน 8 ไร่ ยังไม่ให้ผลผลิต 6 ไร่ และเปิดกรีดแล้ว 2 ไร่ ขายในรูปแบบชี่ยาง ได้วันละ 100 บาท และมีการปลูกหมากไว้เพื่อเป็นเขตแดน โดยในสวนยางพาราจะปลูกพืชอาหารแซมไว้ ดังนี้

○ ไผ่หวาน ปลูกไว้ประมาณ 10 กอ แต่ให้ผลผลิตได้เพียงบางกอเท่านั้น เก็บผลผลิตได้ทุกเดือน โดยเก็บได้ 6 หน่อต่อเดือน นำมาบริโภคในครัวเรือนหรือบางครั้งจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว ซึ่งขายได้กิโลกรัมละ 40 บาท

○ กล้วย เริ่มปลูกพร้อมกับปลูกยางพารา 100 กอ ผลผลิตที่ได้จะนำมาบริโภคและจำหน่าย แต่ปัจจุบันเมื่อยางพาราโตขึ้น ต้องตัดทิ้งและบางต้นก็ตายไปเอง ทำให้มีกล้วยเพียงเล็กน้อย ผลผลิตที่ได้จะใช้บริโภคในครัวเรือนและแจกจ่ายเพื่อนบ้านเท่านั้น

○ ผักกูด เกษตรกรมีความสนใจและศึกษาการปลูกผักกูดแซมในสวนยางพาราจาก ยูทูบ และเฟิ่งทดลองปลูกเมื่อกลางปี 61 ที่ผ่านมา ซึ่งยังไม่ให้ผลผลิต

ปลูกหมาก

ปลูกกล้วย

ผักกูด

➤ ทำนาข้าว พื้นที่ 1.25 ไร่ เดิมปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ให้ผลผลิต 450 กิโลกรัม/ไร่ ข้าวมีลักษณะแข็งกินกับน้ำแกง จะทำให้อึดท้อง แต่ไม่เป็นที่สนใจกับผู้บริโภคโดยทั่วไปมากนัก จึงมีการปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในการปลูก ดังนี้

○ มีการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง (อัลฮัมดุลิลละห์) นำผลผลิตที่ได้ไปสี แล้วบริโภคในครัวเรือน ในปี 2544 จึงเกิดการรวมกลุ่มกันนำผลผลิตมาทำข้าวซ้อมมือ โดยการตำข้าวและจำหน่าย จนกระทั่งปี 2558 มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และมีเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก ไว้บริการให้แก่สมาชิก

○ ปี 2559 ได้ศึกษาตลาดพบว่าผู้บริโภคชอบกินข้าวไรซ์เบอร์รี่ จึงได้เปลี่ยนมาปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ให้ผลผลิต 315 กิโลกรัม/ไร่ และมีการคัดเมล็ดพันธุ์ไว้เพื่อการเพาะปลูกในปีถัดไป

○ ปี 2560 พบว่าช่วงเทศกาลต่างๆ ข้าวเหนียวหายาก และราคาแพง จึงลงมือปลูกข้าวเหนียวลิ้มผั่ว ให้ผลผลิต 210 กิโลกรัมต่อไร่

○ ปี 2561 ปลูกข้าวหอมมะลิแดง ซึ่งได้เมล็ดพันธุ์จากเพื่อนบ้านที่นำข้าวจากจังหวัดศรีสะเกษ มาสีที่กลุ่มฯ มีเมล็ดพันธุ์เหลืออยู่ 1.5 กิโลกรัม จึงได้ปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์เมื่อปี 2559 ได้ผลผลิต 10 กิโลกรัม สีกิน 4 กิโลกรัม เหลืออีก 6 กิโลกรัม นำมาเป็นเมล็ดพันธุ์ในปีนี้

แหล่งจำหน่าย : บูธ ออกงาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

โดยรอบคันทนาปลูกมะพร้าว และมะม่วง โดยลูกค้าจะมารับผลผลิตมะพร้าวถึงแปลง หลังจากมีการเก็บเกี่ยวข้าว จะปลูกผักบุ้งหลังนา เพื่อบริโภคในครัวเรือน เลี้ยงปลา และจำหน่าย

นาดำ

เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก

ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้อง

➤ **พื้นที่ปลูกไม้ผล** จำนวน 2 ไร่ ประกอบด้วย เงาะ ลองกอง จำปาตะ ฯลฯ ผลผลิตออก ในช่วงสิงหาคม - กันยายน ใช้บริเวณในครัวเรือนส่วนที่เหลือขาย ณ จุดรับซื้อไม้ผลบ้านทุ่งพัฒนา หมู่ 10 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ตลาดนัดและพ่อค้าคนกลางจำหน่าย และสังเกตเห็นว่าในสวนไม้ผลมีผึ้งเข้ามาทำรัง จึงได้สร้างรังผึ้งขึ้นมา 5 รัง แซมในสวนไม้ผล

➤ **พื้นที่ปลูกสมุนไพร** ผัก ไม้ดอก จำนวน 1 งาน สมุนไพร ได้แก่ พริกไทย ข่า ดาหลา ฯลฯ จำหน่ายผลผลิตของตัวเอง และเป็นผู้รวบรวมผลผลิตจากเพื่อนบ้าน เพื่อส่งให้แก่โรงพยาบาล และกลุ่มวิสาหกิจนวดแผนไทย สำหรับผักสวนครัว ได้แก่ พริก บวบ มะเขือ กระเจี๊ยบเขียว ฯลฯ ใช้บริเวณในครัวเรือนส่วนที่เหลือขายในชุมชน ตลาดนัด

➤ **พื้นที่เลี้ยงปลา** ประมาณ 1 งาน เดิมเลี้ยงปลาดุก ต้องการลดต้นทุนเรื่องอาหาร จึงปรับเปลี่ยนมาเลี้ยงปลากินพืช เช่น ปลานิล ปลาดตะเพียน ปลาสวาย บางส่วนได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลาจากโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน ใช้บริโภคในครัวเรือนส่วนที่เหลือขาย

➤ **พื้นที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง** จำนวน 40 ตัว ซึ่งได้จากโครงการ 9101 ผลผลิตที่ได้เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย สำหรับมูลไก่ นำไปจำหน่ายในรูปของขี้ไก่แกลบ กระสอบละ 30 บาท

❖ ความสมบูรณ์ของแปลงพืช สัตว์ ประมง

➤ **แปลงพืช** มีความสมบูรณ์ทั้งสภาพต้นพืชที่แข็งแรง ไม่มีโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ดินมีความอุดมสมบูรณ์มีอินทรีย์วัตถุ ในแปลงไม่ใช้สารเคมี มีการตัดหญ้าในแปลงคลุมโคนต้นไม้ ก่อนปลูกพืชมีการเตรียมดิน เช่น การหว่านปุ๋ยพืชสด และมีการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยหมัก ส่วนน้ำที่ใช้มาจากบ่อน้ำตื้น บ่อเลี้ยงปลา ประปาภูเขา และมีที่กักเก็บน้ำ

➤ **แปลงประมง** เป็นบ่อดิน มีปริมาณน้ำเพียงพอในการเลี้ยงปลากินพืช น้ำในบ่อดินไม่แห้ง และมีการปล่อยพืชน้ำ เช่น บัว เพื่อเป็นอาหารให้ปลา และเป็นที่กำบังแสงแดดให้แก่ปลาได้ด้วย

➤ **แปลงปศุสัตว์** เป็นโรงเรือนที่มีขนาดเหมาะสมกับปริมาณไก่ที่เลี้ยง มีบริเวณให้ไก่ได้เดินเล่น พื้นสะอาด ไม่มีกลิ่น เป็นพื้นที่เรียบ ไม่แฉะ

❖ ผลผลิตต่อไร่หรือต่อหน่วยเงินค่าเฉลี่ยของประเทศ (ตามประเภทของกิจกรรมหลัก)

- ได้รับรางวัลอันดับ 2 ประกวดเกษตรกรรมดีเด่นระดับจังหวัด สาขาทำนา โดยมีผลผลิตข้าวพื้นเมือง (อัลฮัมดุลิลละห์) 450 กิโลกรัมต่อไร่
- สำหรับยางพารา เริ่มกรีตได้เพียง 2 ไร่ ยังไม่ได้เก็บผลผลิตน้ำยาง แต่ทำเป็นซียางขาย

❖ การใช้วิชาการในการปรับปรุงสภาพการผลิต

- มีการผลิตและใช้น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งผลิตจากหอยเชอร์รี่ เศษผัก ผลไม้ มาใช้ในแปลงของตนเอง มีการนำสารบำรุงดิน ปุ๋ยหมักมาใช้ อีกทั้งผลิตและใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การการป้องกันและกำจัดโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา

❖ การนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่า

- มีการแปรรูปข้าว ให้เป็นข้าวซ้อมมือ ซึ่งสามารถสีได้เอง เนื่องจากมีเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก

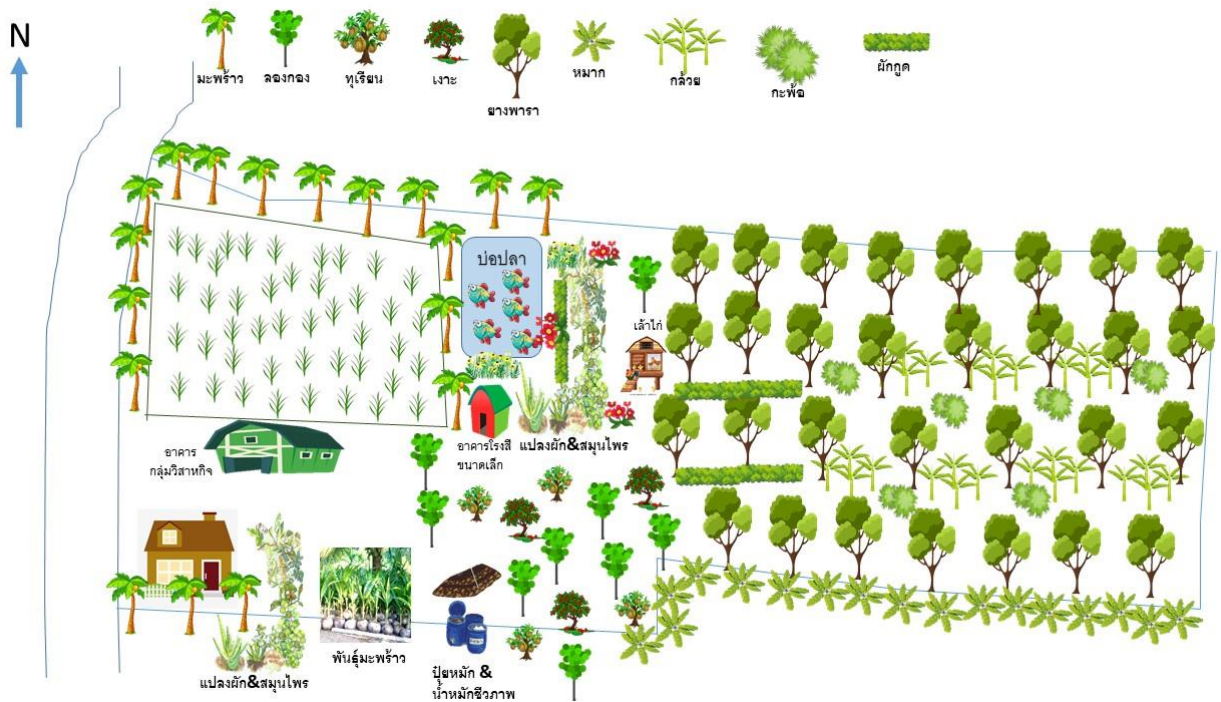
❖ การนำสิ่งเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์

- สิ่งเหลือใช้จากการทำนา
  - มีการไถกลบตอซัง เพื่อเป็นปุ๋ยนาในข้าว
  - ใช้ฟางข้าวคลุมพืชผัก ไม้ยืนต้น และไม้ผล
- สิ่งเหลือใช้จากการสีข้าวซ้อมมือ
  - ใช้แกลบรองพื้นคอกไก่ เมื่อไก่ถ่ายมูล จะกลายเป็นขี้ไก่แกลบ สามารถขาย และนำมาเป็นปุ๋ย ให้กับพืชผัก ไม้ผล และไม้ยืนต้นได้
  - รำ และข้าวเปลือก สามารถนำมาเป็นอาหารเลี้ยงไก่ และลูกไก่ได้
- สิ่งเหลือใช้จากแปลงผัก และไม้ผล
  - เศษผัก ผลไม้ ต่างๆ สามารถนำมาหมัก เป็นน้ำหมักใช้เป็นปุ๋ย รดผัก ผลไม้ได้

2.2 การจัดการ

2.2.1 ผังฟาร์ม

ในการทำกิจกรรมที่หลากหลายผสมผสานกันนั้น ต้องมีการวางแผนทั้งต้นทุน ระยะเวลา แรงงาน และปัจจัยการผลิต โดยพื้นที่ทำการเกษตร 12 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นของตนเอง ที่ตั้งฟาร์ม 46 หมู่ที่ 10 ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล พิกัด X 623042 Y 749970

2.2.3 การจัดบันทึกและบัญชีฟาร์ม

ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม กิจกรรมต่างๆ สามารถเกี่ยวเนื่องกันได้ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรน้อย ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ได้แก่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า เป็นต้น มีการจัดบันทึกการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งการผลิต ความรู้ บัญชีรายรับ รายจ่าย โดยศึกษาจากการอบรมของหน่วยงานต่างๆ การใช้ประโยชน์จากการจัดทำบัญชีทำให้มีความรู้ สามารถแยกรายรับ รายจ่ายได้ ทราบว่าสิ่งที่ผลิตนั้น กระจายไปที่ใดบ้าง ใครเป็นลูกค้า ทำให้รู้ต้นทุนการผลิต

2.2.4 การจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาด

ผลผลิตที่ได้จากแปลงนั้น จะเน้นบริโภคในครัวเรือนก่อน จึงแบ่งปัน และจำหน่าย ในส่วนของการจำหน่ายนั้นมีช่องทางการตลาด ดังนี้

❖ การจำหน่ายที่บ้าน/กลุ่ม

➤ ผลผลิตที่ได้ทุกชนิด สามารถจำหน่ายได้ ผู้ซื้อมาซื้อถึงบ้าน โดยบางรายนำไปจำหน่ายต่อที่ตลาด ได้แก่ ข้าวกล้อง มะพร้าว ผลไม้ต่างๆ ไข่

❖ การจำหน่ายในชุมชน

➤ โดยนำผลผลิตไปจำหน่ายยังตลาดในชุมชนของตนเอง และชุมชนใกล้เคียง เป็นลักษณะการขายปลีก เช่น ตลาดนัด

❖ การจำหน่ายให้ลูกค้าประจำ

➤ ส่งผลผลิตให้กับลูกค้าประจำ เช่น โรงพยาบาล ได้แก่ ข้าวและสมุนไพร

2.2.5 การใช้แรงงานที่สอดคล้องกับกิจกรรมและขนาดของพื้นที่

❖ ใช้แรงงานในครอบครัว 4 คน ได้แก่ ตัวเอง สามี และลูกอีก 2 คน โดยตัวเองจะทำกิจกรรมทำนา ส่วนกิจกรรมไม่ผล จะให้ลูกชาย 2 คน ในการเก็บผลผลิต ส่วนสามีจะช่วยใส่ปุ๋ย และขนผลผลิตไปยังตลาด

❖ มีรถไถนาเดินตาม จำนวน 1 คน และใช้รถไถใหญ่

2.2.6 การผสมผสาน/เกี่ยวเนื่อง ใช้ประโยชน์ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

พื้นที่ทั้งหมดมีการปลูกแบบผสมผสาน/เกี่ยวเนื่อง ใช้ประโยชน์ร่วมกันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เช่น การปลูกไม้ผล ขุดบ่อเลี้ยงปลา โรงเรือนเลี้ยงไก่พื้นเมือง โรงสีข้าว ยุ้งฉาง และปลูกพืชผัก และสมุนไพรหมุนเวียน ในการปลูกพืชในแปลงนั้น นอกจากบริโภคและจำหน่ายแล้ว จะมีการนำมาใช้ประโยชน์กับพืชด้วยกัน และกับประมงและปศุสัตว์อีกด้วย ดังนี้

❖ เมื่อทำนาจะได้ข้าวมาบริโภค ไถกลบตอซึ่งจะได้ปุ๋ยคอกสดิน นำฟางข้าวไปคลุมพืช นำรำและข้าวเปลือกมาเป็นอาหารให้ไก่ แกลบน้ำมารองในเล้าไก่ เมื่อไก่ถ่ายของเสียออกมาจะได้เป็นขี้ไก่แกลบ

❖ ส่วนเศษผัก ผลไม้ นำมาทำเป็นปุ๋ยหมักใส่ในนาข้าว พืชผัก ไม้ผล และไม้ยืนต้น

❖ ใช้สระน้ำที่ขุดไว้ในการเลี้ยงปลากินพืช ปลูกบัวไว้เป็นอาหารให้แก่ปลา และนำน้ำไปใช้ในสวนผสม

2.3 ผลตอบแทน/การลงทุน (ย้อนหลัง 3 ปี)

ที่	รายการ	ออกช่วง	รายได้ วัน เดือนปี	จำนวน	ผลผลิต/รายได้/รายจ่าย										
					ปี 2558			ปี 2559			ปี 2560				
					ผลผลิต	รายได้	รายจ่าย	ผลผลิต	รายได้	รายจ่าย	ผลผลิต	รายได้	รายจ่าย		
1	นาข้าว	ม.ค.-ก.พ.	ปี	1.25 ไร่	220 กก.	17,600	1,730	220 กก.	17,600	1,730	122 กก.	9,760	1,180		
2	ยางพารา	180 วัน	วัน	8 ไร่ (กรีต 2 ไร่)	1,260 กก.	22,680	3,300	1,200 กก.	34,800	3,300	1,260 กก.	40,320	3,300		
3	ทุเรียน	ส.ค.	ปี	12 ต้น	100 กก.	3,500	300	120 กก.	5,400	300	82 กก.	4,100	300		
4	ลองกอง	ส.ค.-ก.ย.	ปี	74 ต้น	450 กก.	9,000	4,000	600 กก.	9,000	4,000	420 กก.	10,500	4,000		
5	เงาะ	ส.ค.-ก.ย.	ปี	48 ต้น	1,900 กก.	22,800	3,200	600 กก.	9,000	1,400	300 กก.	6,000	1,400		
6	มะพร้าวอ่อน	ตลอดปี	สัปดาห์	7 ต้น	250 ลูก	2,000	360	260 ลูก	2,080	360	240 ลูก	2,400	360		
7	มะพร้าวแก่	ตลอดปี	สัปดาห์	9 ต้น	150 ลูก	1,500	360	140 ลูก	2,100	360	160 ลูก	3,200	360		
8	ผัก	ตลอดปี	สัปดาห์	1 งาน	-	3,500	-	-	4,000	-	-	3,220	-		
9	มะขามเปรี้ยว	ตลอดปี	ปี	1 ต้น	-	-	-	20 กก.	1,200	-	-	-	-		
10	หน่อไม้หวาน	ตลอดปี	เดือน	10 กอ	-	-	-	-	-	-	96 กก.	3,840	-		
11	กล้วย	ตลอดปี	เดือน	4 ไร่	500 หวี	5,000	750	600 หวี	6,000	750	-	-	-		
12	ไก่	ตลอดปี	เดือน	40 ตัว	9 กก.	540	-	10 กก.	600	-	30 กก.	2,400	9,000		
13	ปลา	ตลอดปี	ปี	1 งาน	40 กก.	3,500	1,500	55 กก.	3,000 กก.	1,000 กก.	60 กก.	4,000	1,600		
รวม					91,620			15,500	91,780			12,200	89,740		21,500
กำไร					76,120				79,580			68,240			

2.3.2 การนำผลตอบแทนไปลงทุนหรือปรับปรุงกิจกรรมในฟาร์ม เช่น ลงทุนต่อไร่ นา การดำรงชีพ การออม การศึกษา ข้าวสาร บันทึกลง

รายได้จากกิจกรรมต่างๆ ในไร่นาสวนผสมได้นำไปใช้ในด้านต่างๆ ดังนี้

❖ **ลงทุนต่อไร่แปลง** ได้นำเงินกำไรสะสม ซื้อปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ปลา อาหารไก่ และซื้อเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก รถไถเดินตามขนาดเล็ก

❖ **การดำรงชีพ** ใช้หาปัจจัยที่ไม่สามารถผลิตเองได้และมีความจำเป็น เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมัน เชื้อเพลิง อาหาร

❖ **การศึกษา** ได้ใช้เงินเป็นค่าเล่าเรียนจำนวน 4 คน

เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก

รถไถเดินตาม

2.4 ความยั่งยืนด้านการประกอบอาชีพ

❖ **สภาพการปลูกพืช ประมง สัตว์**

➢ ในการทำนา มีการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองในรอบเพาะปลูกปีถัดไป และมีการผลิตน้ำหมักไว้ใช้ในแปลงตลอดเวลา ซึ่งวัสดุที่ใช้มาจากแปลงตัวเองทั้งสิ้น

➢ ทุกครั้งของการสีข้าว จะเหลือรำ และแกลบ ซึ่งสามารถนำรำมาใช้เป็นอาหารไก่ และใช้แกลบมารองพื้นเล้าไก่เพื่อทำเป็นขี้ไก่แกลบได้

➢ ใช้สมุนไพรที่ปลูกไว้ ในการผลิตสารกำจัดศัตรูพืชใช้เอง

❖ **การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการหมุนเวียนใช้ปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง**

➢ ปลูกผัก ปลูกได้ตลอดทั้งปี และพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรโรคและแมลง

➢ การทำนา จะนิยมทำนาปีละ ปีละ 1 ครั้ง ช่วงกรกฎาคม-กุมภาพันธ์

➢ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง จะหาไก่พื้นเมืองมาเลี้ยงเพิ่มเติมตลอด

➢ การเลี้ยงปลา จะเลี้ยงปลากินพืช หมุนเวียนกันไปในแต่ละปี

❖ ผลตอบแทน การลงทุนต่อเนื่อง/หมุนเวียน

- สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน เช่น นำพืชผักที่ปลูกมาทำอาหารรับประทานในครัวเรือน
- สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์บางชนิดไว้ปลูกรอบต่อไปได้

❖ ชุมชนมีส่วนร่วมและสังคมยอมรับ

- เป็นปราชญ์ชาวบ้าน สอนด้านการทำข้าวซ้อมมือ ข้าวเม่า น้ำยาล้างจาน
- ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้น ได้แก่ ออกร้านขายผลไม้ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

โครงการตามแผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรตามความต้องการของชุมชนเพื่อบรรเทาภัยแล้ง โครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมีเพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน เป็นต้น

- ร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ งานมัสยิด เก็บขยะ ปลูกต้นไม้ เป็นต้น
- ได้รับรางวัลในหลายด้าน

- รางวัลชมเชยประกวดสะอาดข้าวในงานเกษตรแฟร์และอาหารงานเด็ดสตูลปี 2561
- รางวัลอันดับ 2 ประกวดเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดปี 2560 สาขาทำนา
- รางวัลอันดับ 2 ประกวดเงาะพันธุ์โรงเรียนงานวันจำปาตะและของดีเมืองสตูลปี 2549
- รางวัลชมเชย ประกวดจำปาตะ ในงานวันจำปาตะและของดีเมืองสตูล ปี 2549
- รางวัลชนะเลิศ สานโครีจำปาตะ ในงานวันจำปาตะและของดีเมืองสตูล ปี 2547
- ฯลฯ

ร่วมกิจกรรม

รับรางวัลประกวด

3. ความเป็นผู้นำและการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่างๆ

- ❖ คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลควนสตอ (ศบกด.)
- ❖ ประธานวิสาหกิจชุมชนข้าวซ้อมมือบ้านทุ่งพัฒนา หมู่ที่ 10 ตำบลควนสตอ
- ❖ คณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลควนสตอ

4. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนต่างๆ ในการผลิตพืช สัตว์ ประมง หรือประเด็นสำคัญในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน ได้แก่

❖ การปรับปรุงบำรุงดิน

- การนำปุ๋ยชีวภาพชนิดน้ำหมักมาใช้ โดยผลิตจากหอยเชอร์รี่ เศษผัก ผลไม้และปลาหมัก
- การใช้สารบำรุงดิน
- การนำมูลไก่มาใส่ในไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชสมุนไพรต่างๆ

❖ การป้องกันและรักษาหน้าดิน

- การนำซังข้าวมาคลุมโคนพืช เพื่อกักเก็บความชื้นในดิน
- การนำปุ๋ยชีวภาพชนิดน้ำหมักมาใช้ โดยผลิตจากหอยเชอร์รี่ และปลาหมัก
- การใช้สารบำรุงดิน กระสอบละ 300 บาท
- การนำมูลไก่มาใส่ในไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชสมุนไพรต่างๆ

❖ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

- ผลิตสารฆ่าแมลงจากตะไคร้หอม สาบเสือ และขิง ฉีดพ่นพืชผัก
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใส่พืชผักและไม้ผล

❖ การมีแหล่งกักเก็บ บำบัดของเสียจากมูลสัตว์ เศษอาหารหรือน้ำเสีย

- ฟางข้าว ใช้คลุมต้นไม้
- แกลบ ไปใส่รองพื้นคอกไก่
- นำแกลบ+ขี้ไก่ ขยายกระสอบละ 30 บาท
- รำ เลี้ยงลูกไก่
- ข้าวเปลือกให้ไก่กิน
- ผักบั่วให้ปลากิน

❖ มีการจัดการโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ บ่อปลา/สัตว์น้ำ กิจกรรมพืชในแปลงอย่างถูกต้อง ตามหลัก

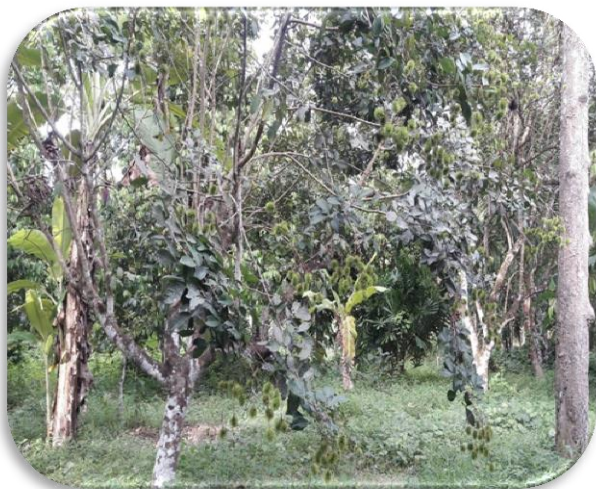
วิชาการและถูกสุขลักษณะ

- นำแกลบ ที่ใส่รองพื้นคอกไก่มีผลิตปุ๋ยหมัก
- นำเศษผักไปเลี้ยงปลา และไก่พื้นเมือง

ภาคผนวก1

ภาพกิจกรรม

ไม้ผลและเลี้ยงผึ้งในสวนไม้ผล

ยางพาราและพืชแซม

การขยายพันธุ์พืช/เก็บพันธุ์

ไม้ผัก สมุนไพร ดอกไม้

เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา

ทำนา

การผลิตน้ำหมัก/เครื่องจักรกลการเกษตร

การจัดการศัตรูพืช

ร่วมกิจกรรมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ๒๕๖๑

ร่วมกิจกรรมออกร้านขายของ

วิทยาการสอนทำข้าวเม่า/รางวัล/ความภาคภูมิใจ

ภาคผนวก 2

รายละเอียดแผนรายการไม้ผลต่างๆ ที่ปลูกในบริเวณพื้นที่ไร่นาสวนผสม

ไม้ผล	จำนวนต้น	ไม้ยืนต้น	จำนวนต้น	ไม้ประดับ	จำนวนต้น	พืชผัก/สมุนไพร	จำนวนต้น
จำปาตะ	๕	มะขามเปรี้ยว	๑	โกสน	-	อ้อย	๓
ทุเรียน	๑๒	ยางพารา	๕๔๐	ดาวเรือง	-	ข่า	๑๕
เงาะโรงเรียน	๔๘	สะตอ	๒	บานชื่น	-	ตาหมัด	๑
ลองกอง	๗๔	เกาลัด	๑	พวงชมพู	-	ตะไคร้หอม	๒
ขนุน	๒	ตะขบ	๒	ดอกเข็ม	-	ตะไคร้	๓
ลำไย	๒	มะกอก	๑	บานบุรี	-	ดาหลา	๓
ฝรั่ง	๑	มะพร้าว	๑๖	เล็บมือนาง	-	ขมิ้น	๓
ทับทิม	๒	ตะลิงปิง	๑	หงอนไก่	-	ผักชีล้อม	๑๐
ชมพู	๑	ตำปุย	๑	บัว	-	ผักเหลียง	๒
มะม่วง	๑๒	หมาก	๑๕๐	บานไม่รู้โรย	-	ผักบุ้ง	๑ งาน
ส้มโอ	๑	มะรุ้ม	๑	เฟื่องฟ้า	-	กระชาย	๒
ทุเรียนน้ำ	๑	มะม่วงหิมพานต์	๑			พริกไท	๒
กล้วย	๑๐	ขี้เหล็ก	๒			พริก	๓
กระท้อน	๒	เลียบ	๔			มะละกอ	๑
มะนาว	๑๐	ชะมวง	๑			ชิง	๒
ส้มจี๊ด	๑	เต่าร้าง	๒			โหระพา	๒
มะยงชิด	๑	เพกา	๑			มะกรูด	๑
มะยม	๑	จำปา	๑			ผักหวาน	๒
มะม่วงหาวๆ	๑	จิก	๓			มัลเบอร์รี่	๑
มังคุด	๑	สะเดาเทียม	๑			ไพล	๒
แก้วมังกร	๒	พ้อ	๒			มันปู	๑
ละมุด	๑					ขมิ้นขาว	๑
						อัญชัน	๒
						ว่านชักมดลูก	๑
						ไผ่หวาน	๑๐